

Ders 14

İnşaat İşyerlerinde İş Sağlığı Ve Güvenliği

Doç. Dr. Mustafa YILMAZ

Yapı İşleri Listesi

► Kazı, yarma ve doldurma işleri

► Hafriyat

► İnşa

Bina	Köprü
Set, baraj	Duvar
Yol, demiryolu, havai hat	İskele, liman, dalga kıran, gemi
Tünel	Kuyu
Metro	Sıva, badana, boya işleri
Kanal	Kalorifer tesisatı
Çelik yapı	Elektrik tesisatı
Kanalizasyon, lağım	Sıhhi tesisat

Yapı İşleri Listesi

Prefabrike elemanların inşası ve sökümü	Bu ekte belirtilen işlerde kullanılan sabit ve hareketli makine ve tesisleri kullanma
Montaj işleri	Drenaj
Değiştirme ve donatma	Bakım, boyama ve temizleme
Tadilatlar	Restorasyon
Yenileme	Yıkım
Tamir	Söküm

Risk İçeren alışmalar

- Özellikle, yapılan işin ve işlemlerin niteliği veya işyeri alanının çevresel özelliklerinden dolayı, çalışanların toprak altında kalma, bataklıkta batma veya yüksekten düşme gibi risklerin fazla olduğu işler.
- Çalışanın işin yürütümü dolayısıyla maruz kaldığı özel tehlikelere yönelik sağlık gözetimi gerektiren veya kimyasal ve biyolojik özelliklerinden dolayı çalışanların sağlık ve güvenlikleri için risk oluşturan maddelerle yapılan işler.
- Denetimli ve gözetimli alanların belirlenmesini gerektiren iyonlaştırıcı radyasyonla çalışılan işler.

Risk İçeren Çalışmalar

- ▶ Yüksek gerilim hatları yakınındaki işler.
- ▶ Boğulma riski bulunan işler.
- ▶ Kuyu, yer altı kazıları ve tünel işleri.
- ▶ Hava beslemeli sistem kullanan dalgıçların yaptığı işler.
- ▶ Basıncılı hava sağlanarak keson içinde yapılan işler.
- ▶ Patlayıcı madde kullanımını gerektiren işler.
- ▶ Fiziksel özelliklerine bağlı olarak yüksek ses, titreşim, basınç farkı, toz oluşması gibi risklerin fazla olduğu işler.
- ▶ Ağır prefabrike elemanların montaj ve söküm işleri.

Tanımlar

- ▶ **İşveren:** Çalışan istihdam eden gerçek veya tüzel kişi yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlar,
- ▶ **Kendi nam ve hesabına çalışan:** Çalışan istihdam etmeksizin kendi nam ve hesabına mal ve hizmet üretimi yapan ve projenin tamamlanmasında profesyonel katkı sağlayan,
- ▶ **Proje:** Yapı işlerinin tasarımından tamamlanmasına kadar yürütülen bütün işler,
- ▶ **Proje sorumlusu:** İşveren tarafından görevlendirilen ve işveren adına projenin hazırlanmasından, uygulanmasından ve uygulamanın kontrolünden sorumlu gerçek veya tüzel kişi,

Tanımlar

- **Sağlık ve güvenlik koordinatörü:** Projenin hazırlık ve uygulama aşamalarında, işveren veya proje sorumlusu tarafından sorumluluk verilen ve sağlık ve güvenlikle ilgili görevleri yapan gerçek veya tüzel kişiler,
- **Yapı alanı:** Yapı işlerinin yürütüldüğü alan,
- **Yapı işleri:** İnşaat ve çeşitli mühendislik işlerinin yürütüldüğü, yerüstü veya yeraltında, su üstü veya su altında yapılan, Ek-1’de yer alan işler ile benzeri diğer işler,

Tanımlar

► **Sağlık ve güvenlik planı:** Muhtemel risklerin değerlendirilip yapı işi süreci boyunca sağlık ve güvenlik ile ilgili alınacak tedbirlerin, organizasyon yapısının, çalışma yöntemlerinin ve bunlara ilişkin işlerin ne zaman ve kim tarafından yapılması gerektiğinin belirlendiği, aynı yapı sahasında faaliyet gösterecek farklı işverenler, alt işverenler, kendi nam ve hesabına çalışan kişiler ve farklı çalışma ekipleri arasında sağlık ve güvenliğe dair hususların koordinasyonunun sağlanması amacıyla yapı alanının tamamından sorumlu işveren veya proje sorumlusu tarafından hazırlanan veya hazırlanması sağlanan plan.

İşverenin Yükümlüğü

- ▶Yapı alanının düzenli tutulmasını ve yeterli temizlikte olması,
- ▶Yapı alanındaki çalışma yerlerinin seçiminde; buralara ulaşımın nasıl sağlanacağıının ve ekipman, hareket ve geçişler için alan veya yolların belirlenmesi,
- ▶Malzemenin kullanım ve taşıma şartlarının düzenlenmesi,
- ▶Tesis ve ekipmanın kullanılmaya başlamadan önce ve periyodik olarak teknik bakım ve kontrollerinin yapılması,
- ▶Çeşitli malzemeler ve özellikle tehlikeli malzeme ve maddeler için uygun depolama alanları ayrılmasını ve bu alanların sınırlarının belirlenmesi,

İşverenin Yükümlüğü

- ▶ Tehlikeli malzemelerin kullanımı ile uzaklaştırılma koşullarının düzenlenmesi,
- ▶ Atık ve artıkların depolanmasını, atılmasını veya uzaklaştırılması,
- ▶ Çeşitli işler veya işin aşamaları için öngörülen sürelerin yapı alanındaki işin durumuna göre yeniden belirlenmesi,
- ▶ Alt işverenler ve kendi nam ve hesabına çalışanlar arasında işbirliği,
- ▶ Yapı alanındaki veya yakınındaki endüstriyel faaliyetler ile etkileşimin dikkate alınması,
- ▶ Ulusal standartlara uygun kişisel koruyucu donanımların bulundurulmasını ve çalışanlar tarafından kullanılması

Proje Sorumlusu ve İşverenin Yükümlüğü

- İşveren, bu yükümlülükleri bizzat yerine getirebileceği gibi, kendi adına hareket etmek üzere, gerekli fenni yeterliliğe sahip olan bir veya daha fazla proje sorumlusu tayin edebilir.
- İş sağlığı ve güvenliği konularında, bir veya birden fazla sağlık ve güvenlik koordinatörü görevlendirilmesi proje sorumlusunun veya işverenin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz.
- Bu Yönetmeliğe göre sağlık ve güvenlik koordinatörleri atanmış olması ve sağlık ve güvenlik koordinatörlerinin kendi görevlerini yapmaları, alt işverenlerin sorumluluğunu etkilemez.

Sağlık ve Güvenlik Koordinatörlerinin Görevlendirilmesi

- Aynı yapı alanında birden fazla işveren veya alt işverenin bulunması durumunda, işveren veya proje sorumlusu, sağlık ve güvenlik konularında bir veya daha fazla sağlık ve güvenlik koordinatörü görevlendirir.
- İşveren veya proje sorumlusu, yapı işine başlamadan önce projenin hazırlık aşamasında, sağlık ve güvenlik planını hazırlar veya hazırlanmasını sağlar.
- Yapı işinde bildirim gerektiren işler haricinde ve İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ RİSKLERİNİ İÇEREN ÇALIŞMALAR'ın listelendiği Ek-2'de belirtilen riskleri içeren çalışmaların bulunmaması halinde sağlık ve güvenlik koordinatörü görevlendirilmeyebilir.

Sağlık ve Güvenlik Koordinatörlerinin Görevlendirilmesi

İşveren veya proje sorumlusu aşağıdaki durumlarda yapı işine başlamadan YAPI İŞİNE İLİŞKİN BİLDİRİM 'de belirtilen bilgileri, Bakanlığın ilgili Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne vermekle yükümlüdür.

- Yapı işinin 30 işgününden fazla süreceği ve devamlı olarak 20'den fazla çalışan istihdam edileceği,
- İşin büyüklüğü 500 yevmiyeden fazla çalışma gerektireceği,
- Bu bildirimde belirtilen bilgilerin yer aldığı levha, açıkça görünecek şekilde yapı alanının uygun bir yerine konulur. Gerektiğinde bu bilgiler güncellenir

Yapı İşine İlişkin Bildirim

- ▶ Bildirim tarihi,
- ▶ İnşaatın açık adresi (mahalle, cadde, sokak, numara, ada, parsel, semt, ilçe ve il adları),
- ▶ İşverenin ad ve adresi(mahalle, cadde, sokak, numara, ada, parsel, semt, ilçe ve il adları),
- ▶ Proje tipi (İnşaatın yapı çaşıdi)
- ▶ Görevlendirilmesi halinde proje sorumlusunun adı ve adresi,
- ▶ Proje hazırlık safhasındaki sağlık ve güvenlik koordinatörünün veya koordinatörlerinin adı ve adresi,

Yapı İşine İlişkin Bildirim

- ▶ Proje uygulama safhasındaki sağlık ve güvenlik koordinatörünün veya koordinatörlerinin adı ve adresi,
- ▶ İşin planlanan başlama tarihi,
- ▶ Planlanan çalışma süresi (inşaatin muhtemel bitiş tarihi),
- ▶ Yapı alanında çalışacağı tahmin edilen azami çalışan sayısı,
- ▶ Yapı alanında bulunması muhtemel yüklenicilerin (Alt işverenler, kendi nam ve hesabına çalışanlar ile mal veya hizmet tedarik edenler) sayısı,
- ▶ Belirlenmiş olan yükleniciler hakkında bilgi.

Proje Hazırlık Aşamasında Genel Prensipler

İşveren veya proje sorumlusu, projenin tasarımının yapılması ve hazırlanmasının çeşitli aşamalarında, özellikle de aşağıda belirtilen durumlarda;

- Yapı işinin, aynı anda veya birbiri ardına gerçekleşen farklı unsur ve aşamalarını planlamak amacıyla mimari, teknik ve organizasyon el konulara ilişkin karar alırken, İşin ya da iş aşamalarının tamamlanması için ilgili meslek disiplinindeki kriterler de dikkate alınarak gereken süreyi hesaplar.
- Süre hesaplanırken, gerekli hallerde sağlık ve güvenlik planları ile sağlık ve güvenlik dosyaları da dikkate alınır.

Sağlık ve Güvenlik Koordinatörlerinin Proje Hazırlık Aşamasındaki Görevleri

► Proje süresince, birbirini takip eden veya daha sonra yapılacak işler sırasında dikkate alınmak üzere sağlık ve güvenlik bilgilerini içeren sağlık ve güvenlik dosyası hazırlar. Aynı dosyanın proje tamamlandıktan sonra temizlik, bakım, tadilat, yenileme, yıkım işleri gibi her türlü yapı işinin güvenli bir şekilde yerine getirilmesi için ihtiyaç duyulan bilgileri de içermesi sağlanır.

Sağlık ve Güvenlik Koordinatörlerinin Proje Hazırlık Aşamasındaki Görevleri

- ▶ Aynı anda veya birbiri ardına yapılacak iş ve iş aşamalarının belirlendiği iş programlarının oluşturulması için teknik ve organizasyona yönelik kararların alınmasında,
- ▶ İşin ya da iş aşamalarının tamamlanması için ilgili meslek disiplinindeki kriterler de dikkate alınarak yapılacak süre hesabında
- ▶ İşverenlerin gerekli tedbirleri uygulamasını ve gerektiğinde çalışanların ve kendi nam ve hesabına çalışanların korunmasında,
- ▶ sağlık ve güvenlik planının yapılmasının gerektiği durumlarda bu planın uygulanmasında koordinasyonu sağlar.

Sağlık ve Güvenlik Koordinatörlerinin Proje Hazırlık Aşamasındaki Görevleri

- Yapılan işteki ilerlemeleri ve meydana gelen değişiklikleri dikkate alarak hazırlanan sağlık ve güvenlik dosyasında gerekli düzenlemeleri yapar veya yapılmasını sağlar.
- Yapı işlerinde güvenli bir şekilde çalışılmasını sağlamak üzere yapılması gerekli kontrolleri koordine eder.
- İzin verilen kişiler dışındakilerin yapı alanına girmesini önlemek üzere gerekli düzenlemeleri yapar

Sağlık ve Güvenlik Koordinatörlerinin Proje Hazırlık Aşamasındaki Görevleri

- Aynı yapı alanında, işe sonradan katılanlarda dâhil olmak üzere, işveren veya alt işverenler arasında organizasyonu sağlar,
- iş kazaları ve meslek hastalıklarından çalışanları korumak üzere işverenlerce yapılan çalışmaları koordine eder,
- işverenler arası bilgi alış verişinin sağlanmasına katkıda bulunur ve gerekli hallerde kendi nam ve hesabına çalışan kişilerin de bu çalışmalarda yer almasını sağlar.

Çeşitli Hükümler

- Yapı alanın çevresi ve çalışma alanının etrafı kolayca görülebilecek ve fark edilebilecek şekilde çevrilecek ve işaretlenecektir.
- Çalışılan yerlerde ve işçi barakalarında işçiler için yeterli miktarda içme suyu ve diğer alkolsüz içecekler bulundurulacaktır.
- İşçilere uygun koşullarda, yemeklerini yiyebilecekleri ve gerektiğinde yemeklerini hazırlayabilecekleri imkanlar sağlanacaktır.